

מבזקי מס

קבוצת המסים

עדכון ממחלקת מיסוי ישראל

19 בפברואר 2023

לקוחות וידידים נכבדים,

מבזק מס 10/2023 - רכישה עצמית של מניות, האמנם סוף פסוק?!

לאחרונה ניתן פסק דינו של בית המשפט העליון בעניין בית חוסן בע"מ ובעניין מאיר סיידה. שני הערעורים נסובים על תוצאת המס בידי בעלי המניות הנותרים, כתוצאה מרכישה עצמית דיספרופורציונית של מניות.

ראו הרחבה והתייחסות לפסיקת בתי המשפט המחוזיים במבזקינו הקודמים (מבזק מס 101/2020 מיום 5 בנובמבר 2020 ומבזק מס 40/2021 מיום 13 באוקטובר 2021).

עיקרי העובדות:

1. חברת בית חוסן, הינה חברה פרטית, תושבת ישראל, שהוחזקה על ידי ארבעה בעלי מניות יחידים (להלן: "בית חוסן"). בשנת 2013 רכשה בית חוסן את כלל מניותיה, שהוחזקו על ידי אחת מבעלות המניות בחברה (כ-19%) (להלן: "הרכישה העצמית"), כאשר הרכישה העצמית בוצעה במסגרת הסכם פשרה ליישוב תביעת המוכרת לקיפוחה על ידי חברת בית חוסן ונושאי משרה בה.

פקיד שומה קבע כי הרכישה העצמית הצמיחה בידיהם של בעלי המניות הנותרים בחברת בית חוסן, הכנסה מדיבידנד לפי חלקם. בעלי המניות הנותרים ערערו כאמור לבית המשפט המחוזי, אשר קיבל את ערעורם בנימוקים שונים ובכללם, שלחברה היה אינטרס מסחרי לגיטימי בפתרון הסכסוך, שלא הייתה התעשרות בידי בעלי המניות הנותרים - ואף אם כן, לא היה מימוש של הרווח.

2. בעניין מאיר סיידה, מדובר על נישום אשר החזיק ביחד עם אחיו, בחלקים שווים כל אחד, במניות חברת השתיל ניהול והחזקות (להלן: "חברת השתיל"). בעקבות סכסוכים בין האחים בנוגע לפעילות חברת השתיל, הוסכם ביניהם, בהסכם משולש שכלל את האחים וחברת השתיל, כי האחרונה תרכוש את כל חלקו של מאיר סיידה, כך שרק אח אחד ימשיך וינהל את חברת השתיל. פקיד השומה קבע כי הרכישה העצמית מהווה הכנסה מדיבידנד בידי האח הנותר, שכן הוא קיבל נכס בדמות הגדלת אחזקתו בחברת השתיל. האח הנותר, מאיר סיידה, הגיש ערעור לבית המשפט המחוזי, אשר דחה את ערעורו על יסוד העדר טעם כלכלי עצמאי של חברת השתיל, תוך הפקת יתרון כלכלי בדמות קבלת זכויות נוספות בחברה.

בית המשפט העליון, בפסק דינו, קובע שיש לקבל את עמדת פקיד השומה, הן במקרה בית חוסן והן במקרה מאיר סיידה, כך שיש לראות את בעלי המניות הנותרים, כאילו קיבלו דיבידנד בגובה סכום הרכישה העצמית, בהתאם לשיעור אחזקתם בחברות ערב העסקה.

בית המשפט העליון, מנמק קביעתו בכך שלאור מאפייניהן של חברות מעטים שהן "מעין שותפויות" - לדבריו אלו "יצירי ביניים" בין חברות לבין שותפויות - הרי ששיקולי בעלי המניות ושיקולי החברה שלובים זה בזה, עד כדי שלא ניתן להבדיל בין טובת החברה לבין זו של בעלי מניותיה ולקבוע איזה מבין האינטרסים הוא הדומיננטי, ולפיכך קיימת הצדקה לראות את בעלי המניות הנותרים, כמי שקיבלו הכנסה מדיבידנד.

באשר לשאלת גובה הדיבידנד שיש ליחס לבעלי המניות הנותרים, נקבע כי האינטרס המשותף של בעלי המניות בהיפרדות, כמו גם ההנאה המשותפת ממנה מצדיקה למסות את בעלי המניות ככאלו שקיבלו דיבידנד בגובה שווי הרכישה העצמית לפי חלקם היחסי ערב העסקה. קביעה זו תואמת לחלופה הראשונה בחוזר מס הכנסה 2/2018 בדבר רכישה עצמית של מניות בהתאם לחוק החברות (סעיף 3.2.2.1 לחוזר).

בית המשפט בחר להחיל דין אחיד על שני הערעורים נשוא דנן מבלי להידרש לאבחנה בדבר האינטרסים העומדים בבסיס כל אחת משתי העסקאות, וכך הוא מעדיף את אחידות כללי המיסים, כמו גם הוודאות בתוצאות המס על פני מבחן "המטרה הדומיננטית" אשר עומד ביסוד הפרטני של כל עסקה ועסקה, אותו הציע כבוד השופט א' שטיין בדעת מיעוט.

לבסוף נציין, כי בדעת מיעוט סבור כבוד השופט א' שטיין כי בחברות ציבוריות תקום חזקה עובדתית כי בעלי המניות הנותרים אינם זוכים להטבה אישית בת-מיסוי. אולם, בית המשפט, בדעת רוב, נמנע מקביעת מסמרות ביחס לרכישה עצמית דיספרופורציונית בחברות פרטיות שאינן "מעין שותפויות" ובחברות ציבוריות, ונראה כי עדיין לא נאמרה המילה האחרונה.

קבוצת המסים של PwC Israel עומדת לרשותכם במתן הסברים נוספים.

רו"ח אלי ארגמן, שותף בקבוצת המסים, בדוא"ל Eli.Argaman@pwc.com, טל. 03-7955093
רו"ח מוסא חג'אזי, מנהל בכיר בקבוצת המסים, בדוא"ל Moussa.Hijazi@pwc.com, טל. 04-8605005

בברכה,

PwC Israel

פרסום זה הינו לצורך מידע כללי בלבד בנושא הדיון ואינו מהווה ייעוץ מקצועי ו/או חוות דעת מקצועית. פרסום זה אינו מביא בחשבון מטרות, מצב פיננסי או צרכים כלשהם של מקבל המידע. אין לפעול על פי המידע הכלול בפרסום זה ללא קבלת ייעוץ מקצועי ספציפי. אין במידע הכלול בפרסום זה משום מצב או אחריות (מפורשת או משתמעת) לדיוק או לשלמות המידע המופיע בו. ובהתאם למותר על פי דין, קסלמן וקסלמן רואי חשבון וכל ישות אחרת החברה ברשת PwC, השותפים בהן, עובדיהן ונציגיהן אינן מקבלות על עצמן ו/או חבות בכל אחריות ו/או חבות זהירות להשלכות כלשהן של פעולה ו/או הימנעות מביצוע פעולה על ידי המשתמשים בפרסום זה ו/או על ידי מישהו אחר בהסתמך על המידע המופיע בפרסום זה או לגבי כל החלטה המבוססת עליו, או לכל מק ישר ו/או עקיף ו/או אחר שיגרם כתוצאה מהשימוש בפרסום ו/או במידע הכלול בו.